

Role komunitního tlumočnicka v lékařském diskurzu

Mgr. Andrea Kratochvílová
Vedoucí práce: Mgr. Renata Kamenická, PhD.

Úvod

Komunitní tlumočení, ani role komunitního tlumočnicka nejsou v českém prostředí nijak kodifikovány, neexistují závazné standardy pro tuto činnost, chybí etický kodex komunitního tlumočnicka či možnost dosáhnout uceleného vzdělání v oboru.

Jedná se přitom o specifickou oblast tlumočení, ve které je pasivní role tlumočnicka, který pouze převádí sdělení z jednoho jazyka do druhého, nedostatečná. Do jaké míry má však tlumočnick do komunikace zasahovat není zcela zřejmé. Především v rámci lékařské péče je však pro úspěšné stanovení diagnózy a následnou léčbu zcela zásadní, aby komunikace reflektovala také kulturní odlišnosti. Zjistit, nakolik tato role leží v rukou právě komunitního tlumočnicka, a jaké další role komunitní tlumočnick v rámci lékařského diskurzu přebírá si klade za cíl tato diplomová práce.



Metodologie

Výzkumná část této práce se opírá o analýzu čtyř videonahrávek a následné přepisy těchto videonahrávek.

Všechny tlumočnické situace se uskutečnily v rámci státního sektoru poskytovatelů zdravotnické péče za přítomnosti **zdravotního personálu** (lékaři a sestry), **pacienta** (s omezenou či nulovou znalostí češtiny) a **tlumočnicka** (ve třech případech profesionálního tlumočnicka s praxí v oblasti komunitního tlumočení a v jednom případě bylo tlumočení provedeno rodinným příslušníkem pacienta).

Data nasbíraná v rámci analýzy videonahrávek byla dále porovnána s typologií Jalberta (in Leanza, 2005), který kategorizoval rozličné role komunitního tlumočnicka v lékařském diskurzu následovně:

- 1. Tlumočnick** – minimalizuje maximálně svoji přítomnost, pouze usnadňuje komunikaci.
- 2. Kulturní informátor** – pomáhá zdravotnímu personálu lépe porozumět pacientovi a využívá k tomu své kulturní znalosti.
- 3. Kulturní zprostředkovatel a mediátor** – hraje stejnou roli jako kulturní informátor, ale navíc je také vyjednávačem mezi dvěma rozdílnými hodnotovými systémy nebo světy.
- 4. Advokát** – v konfliktní situaci se staví na stranu pacienta
- 5. Bilingvní profesionál** – tlumočnick se stává zdravotnickým profesionálem či naopak.

Výsledky

Přestože tři ze čtyř tlumočnicků, kteří byli podrobeni analýze, mají zkušenosti s komunitním tlumočením, a to i v lékařském prostředí, a jsou to **profesionální tlumočnicki**, z výsledků je zcela zřejmé, že si stele udržují svoji "neutralitu", tedy dle typologie Jalberta zůstávají pouze tlumočnicki, nevstupují nijak do komunikace, nesnaží se jakkoliv interpretovat kulturní odlišnosti. V male míře u nich lze také pozorovat přechod do role bilingvního profesionála, ale to pouze v případě, jedná-li se komunikaci administrativní agendy. V rámci analyzovaných sekvencí žádný z těchto tří profesionálních komunitních tlumočnicků nepřešel do role informátora, mediátora či advokáta.

V případě **rodinného příslušníka** je však tato situace zcela odlišná. Nejen, že v rámci komunikace se zdravotnickým personálem fungoval jako most mezi dvěma odlišnými jazyky, zároveň na sebe převzal i roli kulturního mediátora a informátora.

Účastníci



Závěr

Na základě zjištění lze konstatovat, že přestože je komunitní tlumočení v rámci lékařského prostředí specifickou disciplínou vyžadující odlišný přístup než např. konferenční či soudní tlumočení, provádí-li ho profesionál se zkušenostmi s jinými formami tlumočení, jeho role zůstane omezena na převod informací ze zdrojového do cílového jazyka a naopak.

Zde se tedy nabízí prostor pro **další vzdělávání tlumočnicků**, či dokonce pro samostatný **studijní obor**, který by připravil zájemce o tento druh tlumočení na případné další role, které komunitní tlumočení, a to nejen v lékařské praxi, přináší.

Literatura

- Hadziabdic, Emina. (2011). *The Use of Interpreter in Healthcare. Perspectives of Individuals, Healthcare Staff and Families*. Gothenburg: Linnaeus University.
- Holkupová, Jiřina. (2010). *Role komunitního tlumočnicka z hlediska očekávání účastníků tlumočnické komunikační situace*. Praha: Univerzita Karlova.
- Leanza, Yvan. (2005). Role of community interpreters in pediatrics as seen by interpreters, physicians and researchers. In *Interpreting* 7:2, 167-192.